

PM 2007:56 RIII+VII (Dnr 326-2840/2006, 326-4131/2006)

Tillgängligheten i Stadshuset

Tillgång till Stadshuset. Skrivelse från kommunstyrelsens handikappråd 14 juni 2006

Tillgängligheten i Stadshuset. Skrivelse från kommunstyrelsens handikappråd 18 oktober 2006

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelserna från kommunstyrelsens handikappråd är besvarade med denna promemoria.

Föredragande borgarråden Ulla Hamilton och Ulf Kristersson anför följande.

Ärendet

Kommunstyrelsens handikappråd har i skrivelse 14 juni 2006 till kommunstyrelsen anfört synpunkter på tillgängligheten i Stadshuset för funktionsnedsatta personer och förordat en helhetssyn på tillgänglighetsarbetet och snabbare insatser.

I skrivelse 18 oktober 2006 till kommunstyrelsen aktualiserar de åter igen problematiken, med anledning av en incident i Stadshuset som inträffade i samband med handikapprådets möte den 23 augusti 2006.

Kommunstyrelsens handikappråd skriver att under deras möte i Bråvallasalen den 23 augusti 2006 utlöstes brandlarmet. Eftersom flera av ledamöterna i rådet är fysiskt funktionshindrade, främst de som använder rullstol och permobil samt har nedsatt hörsel, kom frågan upp hur man skulle agera vid utrymning av byggnaden. Vidare vill rådet få svar på rådets skrivelse till kommunstyrelsen den 14 juni 2006 avseende hörselteknisk utrustning, ljus/kontrast samt ramper i Stadshuset.

Som svar på de båda skrivelserna redovisar fastighetskontoret, tillika fastighetsägaren, ett antal pågående och planerade åtgärder för att förbättra säkerheten och tillgängligheten.

För att förbättra möjligheten att uppfatta utrymningslarmet kommer fastighetskontoret, tillika fastighetsägaren, att installera blixtljus. Denna installation planeras vara klar till juli 2007.

Vidare redogör kontoret för att om det vid utrymning finns fysiskt funktionshindrade i byggnaden skall de hänvisas till en gemensam samlingsplats. Denna samlingsplats kommer att anges på de utrymningsplaner som finns i byggnaden. Denna information finns inte idag men kommer att finnas på alla utrymningsplaner (över 90 stycken) vid kommande uppdatering. Nästa uppdatering av utrymningsplanerna är planerade att göras januari 2007. Vid planering av möten med flera fysiskt funktionshindrade bör man överväga att hålla mötet i

Paulirummet där utrymning kan ske direkt ut på stora trappan på Borgargården.

Som svar på skrivelsen till kommunstyrelsen daterad 14 juni 2006 om hörselhjälpmedel, belysning, kontrastmålning och ramper anger fastighetskontoret följande svar.

Alla sammanträdesrum förutom CA-rummet och Lilla Kollegiesalen är utrustade med hörselslinga. Bråvallasalen och Stora Kollegiesalen är utrustad med både mag-

netslinga och infraröd teknik för överföring. Sedan december 2005 finns även en bärbar hörselslinga i Stadshuset för uthyrning.

Förvaltningen noterar dock att det vid flera tillfällen har uppstått problem med hörselhjälpmedlen. Dessa problem kan direkt tillskrivas hanteringen av utrustningen. För att motverka detta har förvaltningen skrivit enkla instruktioner som finns dels i sammanträdesrummen, dels där rummen bokas. Vid bokning av sammanträdesrum bör meddelas vilket behov av AV-utrustning som behövs för mötet.

Fastighetskontoret har under många år arbetat med belysning i Stadshuset. I arbetet krävs att hänsyn tas både till byggnadens värden och unika karaktär och till att uppfylla ljuskravet. Fastighetskontoret genomför nu åtgärder för att förbättra belysningen i trapphusen och Paulirummet. Frågan om kontrastmålning är också en svår uppgift. Den färgskala som finns i Stadshuset ger inte så många möjligheter till stora kontraster. Fastighetskontoret arbetar därför med en kombination av belysning och målning.

Under åren har flera ramper byggts för att underlätta för funktionshindrade att kunna röra sig i Stadshuset. De senaste ramperna finns för att ta upp nivåskillnaden mellan våning 1 tr. och Gyllene salen. För det har två ramper byggts, dels en i södra korridoren med godtagbar lutning, dels en vid norra korridoren som är brantare. Kontoret har under 1996 byggt om hissen i Drätseltrappan så att den klarar permobiler. Genom denna ombyggnad nås alla planen på norra sidan av byggnaden.

Fastighetskontoret planerar vidare att under 2007 installera en trapplyft i södra korridoren våning tre och fyra trappor. Genom detta kommer alla tjänsterummen i byggnaden att nås med permobil. Kontoret arbetar också med en ny ramp i De Hundrades Valv som kan få godtagbar lutning.

Ett skyltprogram togs fram för Stadshuset 2005 med typsnitt och storlek på texten. Dessa skyltar har en bra kontrast och följer utformningen av skyltarna från 1923 men blir inte taktila. Avsikten var att de nya skyltarna skulle finnas på plats under 2006. De nya skyltarna kommer nu att komma upp 2007 efter omflyttningarna efter valutgången är klar.

Beredning

Skrivelsen Tillgång till Stadshuset (2840/06) har remitterats till stadsledningskontoret och skrivelsen Tillgängligheten i Stadshuset (4131/06) har remitterats till stadsledningskontoret samt till fastighets- och saluhallsförvaltningen.

Stadsledningskontoret anför att förbättrad tillgång till Stadshuset är en prioriterad fråga. Det är angeläget att personer med funktionsnedsättning också kan få tillgång till huset. Stadsledningskontoret hänvisar till fastighetskontorets redovisning av det arbete som gjorts och som pågår för att förbättra tillgängligheten genom hörselhjälpmedel, belysning och kontrastmålning, ramper m.m. samt skyltning. Stadsledningskontoret lyfter också fram att någon särskilt ansvarig för funktionshinderfrågor inte finns på stadsledningskontoret samt att kontoret inte heller ser något behov av en sådan funktion.

Fastighetskontoret redogör i sitt remissvar för flera genomförda, pågående eller planerade åtgärder för att förbättra säkerheten i och tillgängligheten till Stadshuset med särskilt fokus på funktionshindrade.

Våra synpunkter

Stadshuset ska vara en byggnad med hög säkerhet kombinerat med mycket god tillgänglighet. Möjligheten till insyn och påverkan ska inte påverkas av om en person har funktionsnedsättning. Det ska också vara möjligt för alla Stockholms invånare samt besökare att njuta av den vackra kulturbyggnad Stadshuset utgör. Samtidigt måste åtgärder genomföras med god kunskap om och med stor hänsyn till husets

karaktär och kulturhistoriska värde. Min bedömning är att fastighetskontoret på ett bra sätt arbetar utifrån dessa båda perspektiv.

Vi ser allvarligt på att handikapprådets ledamöter inte kände sig trygga med de handlingsalternativ som de upplevde fanns eller som saknades när brandlarmet gick vid deras sammanträde den 23 augusti 2006. Det är viktigt att det finns tydliga och väl övade rutiner för hur utrymning ska ske vid brandlarm och att dessa rutiner även omfattar funktionshindrade förtroendevalda, tjänstemän, besökare och övriga.

Det är vidare av största vikt att alla kan uppfatta när utrymning av byggnaden är nödvändig. För att förbättra möjligheten att uppfatta utrymningslarmet kommer fastighetskontoret, tillika fastighetsägaren, att installera blyxtljus. Denna installation planeras vara klar till juli 2007.

Fastighets- och saluhallsnämnden har den 14 december 2006 presenterat en underhållsplan för Stadshuset för perioden 2007-2011. I denna upptas olika åtgärder för att förbättra tillgängligheten. Ambitionen bör vara att tillgängligheten i Stadshusmiljön för funktionsnedsatta personer successivt förbättras med inriktning på slutmålet år 2010, då Stockholm skall vara världens mest tillgängliga huvudstad. Stadsledningskontoret får i dialog med fastighetskontoret säkra att anpassningen sker under perioden.

Vi föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

Skrivelserna från kommunstyrelsens handikappråd är besvarade med denna promemoria.

Stockholm den 14 mars 2007

ULLA HAMILTON

ULF KRISTERSSON

Bilagor

1. Skrivelse från kommunstyrelsens handikappråd "Tillgång till Stadshuset" 2006-06-14
2. Skrivelse från kommunstyrelsens handikappråd "Tillgängligheten i Stadshuset" 2006-10-18

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. inrätta en nämnd för lika rättigheter som samordnar och åtgärdar bristerna i tillgängligheterna i Stadshuset
2. samt att därutöver anför följande:

Tillgänglighetsarbetet i Stadshuset är dåligt samordnat vilket innebär att den kompetens som finns i frågan inte utnyttjas på ett bra sätt. En nämnd för lika rättigheter behöver inrättas som kan ha ett samordningsansvar för att undvika att den kompetens som staden har i frågorna inte förbises i ärenden som gäller till exempel ombyggnader av Stadshuset. Idag finns kompetensen inom Tillgänglighetsprojektet, som dock inte har fått vara delaktiga i de beslut som har tagits om ombyggnad av Stadshuset. Besluten har istället tagits av Fastighetskontoret, där ingen särskild kompetens om tillgänglighetsfrågor finns.

Enligt en rapport från Trafikkontoret behöver följande åtgärder göras för att Stadshuset ska bli tillgängligt:

Ettapp 4, nya ramper i "visningsrundan" och i kontorskorridorerna på plan 5, projekterades 2004 men har ännu inte genomförts. En specialdesignad ramp har tagits fram i samarbete med Stadsmuséet och en provramp ska byggas och testas innan beslut tas om bygge av nya ramper.

Därutöver innehåller programmet en mängd andra åtgärder som bör genomföras för att förbättra Stadshusets tillgänglighet och användbarhet.

Dels består dessa åtgärder av "enkelt avhjälpta hinder" som enligt plan- och bygglagen skall åtgärdas i publika lokaler. Det gäller t ex att förbättra med ramper, dörröppnare, kontrastmarkering i trappor, ledstänger, belysning skyltning och skötsel av teleslingor och andra tekniska system. Det handlar också om att förbättra ljudmiljön och luftkvalitén.

Programmet innehåller också åtgärder för särskilda delar i Stadshuset.

Huvudingången på Borgargården är i princip tillgänglig med den provisoriska rampen. Men huvudingången hålls stängd för Stadshusets stora skaror av besökare. Sommartid används entrén och trappan mot Arkaden som "turistentré" och vintertid används souvenirbutikens dörr med trappa mot Norra Valvet. Eftersom båda dessa entréer inte är tillgängliga måste de som inte kan gå i trappor kontakta receptionen för att få hjälp med att ta sig in i den låsta huvudingången. Genom att hålla huvudingången öppen för alla besökare kan den bli tillgänglig för alla, oavsett funktionshinder eller ej.

Både Stadshuskällaren och restaurang Eken är idag inte tillgängliga för personer som använder rullstol. En ombyggnad av hiss 5 i Drätseltrappan (se ettapp 3 ovan) kan lösa detta problem. Men det förutsätter att man kommer in via kontorsentrén på Ragnar Östbergs plan och sedan tar sig upp till Rådskorridoren på plan 3 för att komma till hiss 5 och vidare till de båda restaurangerna. Programmet visar också på andra lösningar att nå hiss 5 och restaurangerna direkt från Borgargården.

Rådssalens åhörarläktare är idag inte tillgänglig för personer som inte kan gå i trappor. Programmet visar här på flera alternativa lösningar för att förbättra tillgängligheten både av åhörarläktaren och av Stadshustornet med Tornmuséet genom en ombyggnad av hiss 1.

Rådssalen är idag tillgänglig med undantag för podiet som enkelt kan kompletteras med en ramp eller lyft. Stora ytor med textilier i form av heltäckningsmatta och stora draperier är ett problem för personer med astma och allergi (men är bra för akustiken). Detta bör åtgärdas med lämpliga städrutiner i kombination med förbättrad ventilation.

Reservation anfördes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. Kommunstyrelsen anser att de båda skrivelserna från kommunstyrelsens handikappråd i huvudsak är besvarade genom borgarrådets promemoria.
2. Fastighets- och saluhallsnämndens årliga underhållsplaner bör remitteras till kommunstyrelsens handikappråd i de delar som rör Stadshuset
3. Fastighets- och saluhallsnämnden bör genomföra regelbundna tillgänglighetsronder i Stadshuset i samverkan med kommunstyrelsens handikappråd.

Det är glädjande att fortsatta förbättringar vidtas för att förbättra tillgängligheten i Stadshuset, bland annat bättre belysning, nya ramper och säkrare rutiner vid utrymning. Fortsatta förbättringar är dock nödvändiga och i det arbetet är kommunstyrelsens handikappråd en oundgänglig resurs.

Vi anser att kommunstyrelsen ska fortsätta den goda tradition som inleddes under vår tidigare rödgröna majoritet, nämligen att ta handikapprådets förslag på största allvar. Rådet har i sin ena skrivelse föreslagit regelbundna tillgänglighetsronder i Stadshuset som en metod för det fortsatta arbetet. Genom en rond där både fastighets- och saluhallsförvaltningen och handikapprådet deltar samlas "expertisen" på plats och ställe, vilket gör det möjligt att på ett obyråkratiskt sätt hitta lösningar i samförstånd. Förutom ronderna vore det bra om rådet kan följa och ge synpunkter på fastighets- och saluhallsnämndens underhållsplaner, vilket skulle öka effektiviteten i vår gemensamma strävan att få ett Stadshus för alla.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* (mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Kommunstyrelsens handikappråd har i skrivelse 14 juni 2006 till kommunstyrelsen anført synpunkter på tillgängligheten till Stadshuset för funktionsnedsatta personer och förordat en helhetssyn på tillgänglighetsarbetet och snabbare insatser.

Kommunstyrelsens handikappråd skriver att under deras möte i Bråvallasalen den 23 i augusti 2006 utlöstes brandlarmet. Eftersom flera av ledamöterna i rådet är fysiskt funktionshindrade, främst de som använder rullstol och permobil samt har nedsatt hörsel, kom frågan upp hur man skall agera vid utrymning av byggnaden. Vidare vill rådet få svar på deras skrivelse till kommunstyrelsen den 14 juni 2006 avseende hörselteknisk utrustning, ljus/kontrast samt ramper i Stadshuset.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och fastighetskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 februari 2007 (avseende skrivelse från den 14 juni) har i huvudsak följande lydelse.

Förbättrad tillgång till Stadshuset är en prioriterad fråga. Det är angeläget att personer med funktionsnedsättning också kan få tillgång till huset. Med anledning av senare skrivelse 2006-10-18 från kommunstyrelsens handikappråd gällande brandlarm och utrymning har fastighets- och saluhallskontoret i skrivelse 2006-11-21 också behandlat den tidigare skrivelsen. Kontoret redovisar där det arbete som gjorts och som pågår för att förbättra tillgängligheten genom hörselhjälpmedel, belysning och kontrastmålning, ramper mm. samt skyltning.

Fastighets- och saluhallsnämnden har 2006-12-14 presenterat en underhållsplan för Stadshuset för perioden 2007-2011. I denna upptas olika åtgärder för att förbättra tillgängligheten. Ambitionen bör kunna vara att tillgängligheten i Stadshusmiljön för funktionsnedsatta personer successivt förbättras med inriktning på slutmålet år 2010, då Stockholm skall vara världens mest tillgängliga huvudstad. Stadsledningskontoret får i dialog med fastighetskontoret säkra att anpassningen sker under perioden.

Skrivelsen får härmed anses besvarad

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 december 2006 (avseende skrivelse den 18 oktober) har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret hyr stadshuset av fastighets- och saluhallskontoret. I samarbetet med fastighetsägaren upprättas årligen underhållsplaner där tillgänglighetsfrågorna ständigt beaktas och särskilda åtgärder för att förbättra tillgängligheten genomförs kontinuerligt

Stadsledningskontoret instämmer därför i fastighets- och saluhallsförvaltningens remissyttrande daterat den 21 november 2006.

Någon särskilt ansvarig för funktionshinderfrågor finns inte på stadsledningskontoret och vi anser inte heller att det behovet finns. Frågan om tillgänglighet är för kontoret inte bara en fråga om fysisk tillgänglighet utan även en fråga om att kommunicera på ett sådant sätt att alla stockholmare kan följa den politiska debatten och delta i de demokratiska processerna.

Fastighetskontoret

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 november 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Om utrymning av byggnaden skall ske vid brand är det av största vikt att alla kan uppfatta den. För att förbättra möjligheten att uppfatta utrymningslarmet kommer vi att installera blyxtljus. Denna installation planeras vara klar till juli 2007.

Om det vid utrymning finns fysiskt funktionshinder i byggnaden skall de hänvisas till en gemensam samlingsplats. Denna samlingsplats kommer att anges på de utrymningsplaner som finns i byggnaden. Denna information finns inte idag men kommer att finnas på alla utrymningsplaner (över 90 stycken) vid kommande uppdatering. Nästa uppdatering av utrymningsplanerna är planerade att göras januari 2007.

Samlingsplatsen för fysiskt funktionshinder blir i norra trappans våningsplan.

Vid planering av möten med flera fysiska funktionshinder bör man överväga att hålla mötet i George Pauli rummet där utrymning kan ske direkt ut på stora trappan på Borgargården.

De akustiska problemen med störningar från Blå Hallen är minimalt före klockan 13.00. Detta innan riggningar för evenemang får börja. Troligast kan man samordna de olika verksamheterna tidsmässigt då bör George Pauli rummet bli ett bra alternativ för handikappsrådets möten.

Som svar på skrivelsen till Kommunstyrelsen daterad 2006-06-14 om hörselhjälpmedel, belysning, kontrastmålning och ramper är fastighetskontorets svar följande.

Hörselhjälpmedel

Alla sammanträdesrum förutom CA-rummet och Lilla Kollegiesalen är utrustade med hörselslinga. Bråvalla Salen och Stora Kollegiesalen är utrustad med både magnetslinga och IR för överföring. Sedan december 2005 finns även en bärbar hörselslinga i stadshuset för uthyrning.

Det vi noterat är att vid flera tillfällen har problem uppstått med hörselhjälpmedlen. Dessa problem kan direkt tillskrivas till handhavande fel.

För att motverka detta har vi skrivit enkla instruktioner som finns dels i sammanträdesrummen och dels där man bokar rummen. Vid bokning av sammanträdesrum bör man meddela vilket behov av AV-utrustning som behövs för mötet.

Belysning och kontrastmålning

Under många år har vi arbetat med belysning i stadshuset. Denna uppgift är inte lätt att dels uppfylla ljuskravet och dels ta hänsyn till byggnaden.

Det vi arbetar med nu är belysningen i trapphusen och George Pauli rummet. Frågan om kontrastmålning är också en svår uppgift. Den färgskalla som finns i stadshuset ger inte så många möjligheter till stora kontraster. Det vi arbetar med är en kombination av belysning och målning.

Ramper, mm

Under åren har flera ramper byggts för att underlätta att röra sig i stadshuset. De senaste ramperna finns för att ta upp nivåskillnaden mellan våning 1tr och Gyllene salen. För det har vi byggt två ramper dels en i södra korridoren med godtagbar lutning och dels en vid norra korridoren som är brantare. Vi har under året byggt om hissen i Drätseltrappan så den klarar permobiler. Genom denna ombyggnad kan man nå alla planen på norra sidan av byggnaden. Det vi planerar att göra 2007 är att installera en trapplyft i södra korridoren våning tre och fyra trappor.

Genom detta kommer man att nå alla tjänsterummen i byggnaden med permobil. Vi arbetar också på en ny ramp i De Hundrades Valv med godtagbar lutning.

Skyltning

Ett skyltprogram togs fram för stadshuset 2005 med typsnitt och storlek på texten. Dessa skyltar har en bra kontrast följer utformningen av skyltarna från 1923 men blir inte taktila. Avsikten var att de nya skyltarna skulle finnas på plats under 2006. De nya skyltarna kommer nu att komma upp 2007 efter omflyttningarna efter valutgången är klar.